

Musíte myslet hlavně na děti

Závětí můžete sepsat třeba i padesát, platí ta poslední. Nelze ale pominout nárok dětí na dědictví

Helena (75):

Chtěla mít jasně a přehledně promyšleno, komu odkáže svůj majetek, aby tak předešla případným neshodám v rodině. Proto se paní Helena rozhodla pro sepsání poslední vůle. Je majitelkou třípokojového bytu v panelovém domě na pražském sídlišti. Vzhledem k tomu, že jí je 75 roků, uvažuje o tom, jakým způsobem napsat a koncipovat svoji poslední vůli s ohledem na převod bytu do majetku některého ze svých tří vnoučat. Paní Helena by ráda vyřešila tuto majetkovou záležitost spravedlivě, navíc ještě dříve, než se třeba ocitne v nějakém zařízení pro seniory.

DAVID NOVOTNÝ

Je lepší darovat určitou věc ještě za svého života, či až pro případ smrti? A je lepší, když třeba polovinu chalupy zdědí syn, dcera nebo vnouče na základě závětí? Není lepší s jedním z nich sepsat dědickou smlouvu? Jak už jsme psali včera, dědické právo a jeho formy řeší občanský zákoník. Jednou ze zákonem upravených pořízeních pro případ smrti je závěť. Jejím smyslem je – pokud možno – předejít majetkovým sporům mezi dědici. Z hlediska zákona jde tedy o odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti osobně zůstavuje (nepřesně často říkáme, že odkazuje) jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti, případně odkaz. Závěť je tedy listina, ve které je uvedeno, kdo bude dědit a co.

Nezapomeňte na datum závětí

Pokud se chystáte pořídit závěť, nezapomeňte na práva *nepominutelných dědiců*, tedy svých potomků (nedědí-li, tak těch jejich). Nelze všechn svůj majetek věnovat po smrti jen spolku včelařů, protože je vám nade vše blízký, musíte myslet i na děti – respektive nemůžete pominout nárok zletilého dítěte na jednu čtvrtinu zákonného podílu, nebo tři čtvrtin z podílu pro nezletilého potomka. Závětí můžete za svého života sepsat bezpočet, přidávat nebo ubírat dodatky, ničit předchozí verze a sepisovat verze nově. Můžete se při sepisování závětí klidně řídit pocitem, že syn se k vám chová hůř než dcera a podruhé zase naopak,

Děti až na prvním místě. Dědické řízení nemůže v žádném případě „pominout“ vaše potomky.

2x ILLUSTRÁČNÍ FOTO SHUTTERSTOCK

12. DÍL: Závěť – jak ji spravedlivě sepsat

a podle toho určovat výše jejich podílů. A můžete své nezdárné děti i vydědit, ale tady už vám pocity nestačí. Na to jsou třeba vážné, zákonem dané důvody, o nichž jsme také psali včera. Podstatné je, abyste závěť sepsali vlastní rukou, podepsali ji a také na ni uvedli datum jejího sepsání. Každé nové znění závětí totiž ruší znění závětí dřívější. Platná je nakonec ta, která byla sepsána jako poslední, i kdyby jich zůstavitel za svého života vytvořil třeba padesát. Zbyde-li ovšem po něm více závětí a bez příslušné datace, nebude ve svém důsledku platit žádná z nich.

Každou závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele. Proto se doporučuje ji pořídit tzv. *veřejnou listinou*. Závěť sepsaná notářem podle požadavků zůstavitele totiž dává jistotu, že bude mít ty důsledky, které její pořizovatel zamýšlel, a pozůstalost bude skutečně projednaná podle jeho vůle. Ať neskončí byt vzhůru nohama Ostatně tento úřední akt má ještě jednu výhodu: notářem sepsaná závěť bude založena do *Evidence právních jednání pro případ smrti vedené Notářskou komorou ČR*. Předejde se tím až trapně krajním situacím, známým z mnoha starších filmů, kdy pozůstalí převrátí byt zesnulého předka vzhůru nohama, neboť jeho poslední vůle není vůbec k nalezení.

Právní řád myslí i na jiné formy závětí v případě, že není tzv. *holografní*, tedy že ji nemůžete z nějakého důvodu sepsat vlastní rukou. Vedle toho existuje i závěť *alografní obecná*. Tu, pokud vám to třeba zdravotní stav nedovoluje, za vás sepíše někdo druhý. Vy jako zůstavitel před dvěma svědky prohlásíte, že se jedná o vaši pravou vůli. Pak je ještě závěť *alografní zvláštní*. Ta se sepisuje v případě, že se jedná o zůstavitele nevidomého či jinak smyslově postiženého (případně též negramotného). Taková závěť se musí nahlas přečíst před třemi svědky. Předpokladem důvěryhodného svědka je, že je plnoletý, způsobilý k právním úkonům a že není potencionálním dědicem. Autor je právník. Pracuje v advokátní kanceláři Ródl & Partner, advokáti, s. r. o.

V DETAILU JE DŮLEŽITÉ SDĚLENÍ

Zdědíš chatu, když se rozvedeš. Vážně?

Závětí můžete za svého života sepsat, kolik chcete a zvládnete. Každá předchozí závěť se ruší tím, že se jakkoli zničí, je výslovně odvolána nebo je pořízena nová. To vše smíte učinit pouze vy jako zůstavitel, tedy ten, kdo chce poslední vůli rozdělit svůj majetek pro případ smrti. Součástí vaší závětí mohou být i tzv. *vedlejší doložky*. To znamená, že si můžete klást například podmínky spojené s nějakou budoucí nejistou událostí: *dědic se k majetku dostane, jen když dostuduje vysokou školu* nebo *podobně*. **Nepřípustné vedlejší doložky** V závětí si můžete stanovit i tzv. doložení času, tedy budoucí jistotu událost, na které závisí určitý právní následek, nebo také příkaz: *XY musí dostudovat vysokou školu nejpozději do tří let, nebo ztratí na dědictví nárok*. Žádná z vedlejších doložek, které si zůstavitel v závětí stanoví, ovšem nesmí být vůči dědici obtěžující a nesmí odporovat veřejnému pořádku.

Podmínky k dědictví nesmí odporovat veřejnému pořádku či jinak obtěžovat

Nepřípustný je například příkaz, podle kterého musí dědic podporovat nezákonnou organizaci rozněcující rasovou či náboženskou nenávist. Občanský zákoník rovněž výslovně zakazuje takovou vedlejší doložku, kterou by zůstavitel dědici nebo odkazovníku přikázal uzavřít nebo neuzavřít manželství. Stejně tak nesmí zůstavitel přikazovat dědici, jak dlouho smí v manželství setrvat, nebo aby v nějaké lhůtě manželský stav zrušil. Podmínka dostudování vysoké školy pro dědictví je – jak už bylo řečeno – přípustná. Nepřípustné ale je, aby dědic musel na příkaz zůstavitele přerušit studia medicíny a dal se třeba na práva nebo zemědělství, protože autorovi závětí to tak přijde lepší. Jako příklady nedovolených vedlejších doložek lze také uvést příkaz, aby se dědic stal členem nějaké politické strany, podmínku, aby dědic opustil zaměstnání, nebo doložení času, podle něhož má dědictví připadnout bez rozumného důvodu jen na nepřiměřeně krátkou dobu. dn

Předplatné seriálu si můžete objednat na tel. **225 555 533** nebo na webové stránce **www.lidovenoviny.cz/duchod**. V ceně je také přístup do digitálního archivu Lidových novin. O žádný díl tak nepřijdete.

NEZAPOMEŇTE

Pokud se chystáte pořídit závěť, nezapomeňte na práva *nepominutelných dědiců*, tedy svých potomků. Nelze všechn svůj majetek věnovat po smrti jen spolku včelařů. Nemůžete také pominout nárok zletilého dítěte na čtvrtinu zákonného podílu nebo tři čtvrtin z podílu pro nezletilého potomka.

DATA, FAKTA, INFORMACE

Darovací smlouva, další způsob, jak převést majetek

Vyřešit převod majetku ještě za života lze i jinak než odkázáním v závěti, například darováním. Darovací smlouva je dvoustranné právní jednání, kdy dárce bezúplatně převádí nebo se zavazuje převést vlastnické právo k věci a obdarovaný dar přijímá. **DAROVÁNÍ PRO PŘÍPAD SMRTI** Jde o institut podobný odkazu. Rozdíl je v tom, že dárce se u darování pro případ smrti výslovně vzdává práva dar odvolat. Obdarovaný musí dárce přežít a musí dar přijmout. **ODVOLÁNÍ DARU** Je možné, že nastane situace, kdy jste něco darovali a následně toho litovali, ať už proto, že obdarovaný si svého daru či vás neváží, nebo proto, že nejste schopni uživit sebe či svou rodinu. Z těchto důvodů existují dva instituty, na jejichž základě lze odvolat již poskytnutý dar: **■ ODVOLÁNÍ DARU PRO NOUZI** V případě, že dárce po darování upadne do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je ze zákona povinen, může dar odvolat a požadovat, aby mu obdarovaný dar vydal zpět či zaplatil jeho obvyklou cenu. Tuto nouzi si dárce nesmí přivodit úmyslně nebo z hrubé nedbalosti sám. **■ ODVOLÁNÍ DARU PRO NEVDĚK** Pokud obdarovaný dárce ublíží, ať už úmyslně, nebo z hrubé nedbalosti tak, že dojde ke zjevnému porušení dobrých mravů, a dárce mu takové jednání nepromine, má dárce právo odstoupit od darovací smlouvy.

ODVOLÁNÍ DARU Je možné, že nastane situace, kdy jste něco darovali a následně toho litovali, ať už proto, že obdarovaný si svého daru či vás neváží, nebo proto, že nejste schopni uživit sebe či svou rodinu. Z těchto důvodů existují dva instituty, na jejichž základě lze odvolat již poskytnutý dar:

■ ODVOLÁNÍ DARU PRO NOUZI V případě, že dárce po darování upadne do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je ze zákona povinen, může dar odvolat a požadovat, aby mu obdarovaný dar vydal zpět či zaplatil jeho obvyklou cenu. Tuto nouzi si dárce nesmí přivodit úmyslně nebo z hrubé nedbalosti sám. **■ ODVOLÁNÍ DARU PRO NEVDĚK** Pokud obdarovaný dárce ublíží, ať už úmyslně, nebo z hrubé nedbalosti tak, že dojde ke zjevnému porušení dobrých mravů, a dárce mu takové jednání nepromine, má dárce právo odstoupit od darovací smlouvy.

Vytvořeno ve spolupráci:

Nezisková organizace Sue Ryder se již 24 let věnuje seniorům a jejich blízkým. Poradí a pomůže, když stáří začíná přinášet starosti. **www.sue-ryder.cz**

OBSAH SERIÁLU

1. Pá 29. 4. Příprava na důchod; **2. So 30. 4.** Spoříme v důchodu; **3. Po 2. 5.** Účet na internetu a v mobilu + půjčky v penzi; **4. Út 3. 5.** Šmejdí na internetu + obrana před podvodnými telefonáty; **5. St 4. 5.** Jak se zorientovat v systému sociální pomoci; **6. Čt 5. 5.** Práce v penzi + Diskriminace seniorů na pracovním trhu; **7. Pá 6. 5.** Dluhová past v penzi; **8. So 7. 5.** Insolvence a oddlužení v seniorském věku; **9. Po 9. 5.** Opatrovnictví – kdo se stará o nemocného seniora; **10. Út 10. 5.** Osobní údaje ve zdravotnictví – kdo smí znát seniorův stav; **11. St 11. 5.** Dědictví, kdo má na co nárok po seniorovi; **12. Čt 12. 5.** Závěť a darování